

Gemeinsames Zukunftskonzept für den deutsch-polnischen Verflechtungsraum Vision 2030

Wspólna Koncepcja Przyszłości dla polsko-niemieckiego obszaru powiązań Wizja 2030

Auf dem Weg zur Umsetzung - ESPON peer-learning Workshop in Szczecin

Droga do implementacji - Warsztaty ESPON peer-learning w Szczecinie

Ministerstwo
Funduszy
i Polityki Regionalnej

Bundesministerium
des Innern, für Bau
und Heimat

Herausgeber:

Ausschuss für Raumordnung der Deutsch-Polnischen
Regierungskommission für regionale und grenznahe Zusammenarbeit

Co-Vorsitz:

Bundesministerium des Innern, für Bau und Heimat
der Bundesrepublik Deutschland
Ministerium für Fonds und regionale Politik der Republik Polen

**Koordination des ESPON peer-learning workshops
und Vorbereitung der Veröffentlichung:**

Regionales Raumplanungsbüro der Woiwodschaft Westpommern
in Szczecin

Aufsicht: Direktor Leszek Jastrzębski

Text: Julita Miłosz-Augustowska, Justyna Strzyżewska

Satz, Druck, Layout u. Grafik: Agnieszka Sawicka

Foto: Bogusława Guzowska

Nachdruck und Vervielfältigung:

Alle Rechte vorbehalten. Nachdruck nur mit genauer Quellen-angabe
gestattet.

Druck:

Ministerium für Fonds und regionale Politik der Republik Polen

Wydawca:

Komitet ds. Gospodarki Przestrzennej Polsko-Niemieckiej Komisji
Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej

Współprzewodnictwo:

Federalne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych,
Budownictwa i Ojczyzny RFN,
Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej RP

**Koordynacja warsztatów ESPON peer-learning i przygotowanie
wydawnictwa:**

Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa
Zachodniopomorskiego w Szczecinie

Nadzór: p.o. Dyrektora arch. Leszek Jastrzębski

Tekst: Julita Miłosz-Augustowska, Justyna Strzyżewska

Skład, łamanie, rysunki i opracowanie graficzne: Agnieszka Sawicka

Foto: Bogusława Guzowska

Kopiowanie i powielanie:

Wszelkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie tylko z dokładnym podaniem
źródła.

Druk:

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej RP

Ministerstwo
Funduszy
i Polityki Regionalnej

Bundesministerium
des Innern, für Bau
und Heimat

Regionalne Biuro
Gospodarki Przestrzennej
Województwa
Zachodniopomorskiego

**GEMEINSAMES ZUKUNFTSKONZEPT FÜR
DEN DEUTSCH-POLNISCHEN VERFLECHTUNGSRAUM
- VISION 2030 -**

**WSPÓLNA KONCEPCJA PRZYSZŁOŚCI DLA
POLSKO-NIEMIECKIEGO OBSZARU POWIĄZAŃ
- WIZJA 2030 -**

Auf dem Weg zur Umsetzung - ESPON peer-learning Workshop in Szczecin, 24-25.06.2019

Droga do implementacji - Warsztaty ESPON peer-learning w Szczecinie, 24-25.06.2019

Ilona Raugze

Espon Peer-Learning Workshops

Warsztaty ESPON Peer-Learning

In einer Zeit, in der Standortbedingungen und wirtschaftliche Fragen enger miteinander verbunden sind als je zuvor, haben soziale und wirtschaftliche Veränderungen an einem Ort häufig direkten Einfluss auf die Entwicklungs-perspektiven benachbarter Regionen, z.B. auf neue Infrastrukturen, durch erhöhte Nachfrage auf dem Arbeitsmarkt oder Veränderungen in der Gesetzgebung. Die Bedeutung der Verwaltungsgrenzen wird immer geringer und die rasante digitale Entwicklung fügt eine weitere Ebene von Verbindungen selbst zwischen weit entfernten Orten hinzu. Sie beschleunigt das Tempo des Wandels in Europa in wirtschaftlicher und sozialer Hinsicht.

Um den Herausforderungen dieser neuen Realität gerecht zu werden, müssen die politischen Entscheidungsträger zusammenarbeiten und ihre Entwicklungsplanungen anpassen. Aber in diesem Bemühen benötigen sie Instrumente und Methoden zur Datenaufbereitung, um die Beziehungen zwischen den Regionen zu verstehen und in konkrete politische Maßnahmen umzusetzen.

Unsere Mission bei ESPON besteht darin, Forschung zur Unterstützung der politischen Entscheidungsträger zu betreiben und akademisches Wissen mit der Politikgestaltung zu verbinden. Durch viele Projekte - angewandte Forschung und zielgerichtete Analysen - haben wir eine Wissensbasis aufgebaut, die eine neue Art der Entwicklung von Strategien in einer mehr auf den Menschen ausgerichteten Weise gestaltet. Dies ist ein Ansatz, der Verbindungen statt Grenzen und Lösungen statt Probleme in den Vordergrund stellt.

Da sich immer mehr nationale und lokale Behörden in Europa auf einen solchen Ansatz zubewegen, haben wir auch "Workshops zum Erfahrungsaustausch" ("Peer-Learning-Workshops") eingerichtet, um zu helfen, von dem in unseren Projekten bereits gewonnenen Wissen zu profitieren und den Austausch und die Vernetzung zu unterstützen. Diese Workshops bieten interessierten Stellen die Möglichkeit, aus einer breiten Palette von Themen zu wählen und laden die Beteiligten ein, über die Anwendung dieser Ergebnisse auf ihren Fall zu diskutieren.

Im Rahmen dieses Ansatzes schlugen wir vor, einen Partnerschaftsworkshop in Stettin zu organisieren, um die Umsetzung des "Gemeinsamen Zukunftskonzepts für den deutsch-polnischen Verflechtungsraum - Vision 2030" (GZK) zu unterstützen und die wichtigsten Themen und Maßnahmen zu identifizieren, die die Umsetzung der Vision beschleunigen könnten.

Wir haben die Ergebnisse unserer Projekte ACTAREA, ReSSI, TIA CBC und TEVI genutzt, um die Autoren des GZK dazu anzuregen, über die Verwirklichung der Ziele der Vision im Hinblick auf 2030 nachzudenken, wobei wir uns auf die Erfahrungen von Vertretern der Stadt Coventry und des Bundeslandes Vorarlberg stützen. Ich hoffe, dass die Ergebnisse des Peer-Learning-Workshops, bei dem erfolgreiche Beispiele aus der Verwaltungspraxis in Gebieten mit ähnlichen Problemen und Bedingungen vorgestellt wurden, die weitere Debatte über eine engere Zusammenarbeit und Planung im deutsch-polnischen Grenzgebiet anregen werden.

Direktorin EVTZ ESPON

W czasach, gdy uwarunkowania wynikające z lokalizacji i kwestie gospodarki są bardziej ze sobą powiązane niż kiedykolwiek wcześniej, zmiany społeczne i gospodarcze zachodzą w jednym miejscu i mają bezpośredni wpływ na perspektywy rozwoju obszarów sąsiednich, np. nowa infrastruktura, zwiększone zapotrzebowanie na rynku pracy czy zmiany w ustawodawstwie. Granice administracyjne stają się mniej ważne, a rewolucja cyfrowa dodaje kolejną warstwę połączeń nawet między odległymi miejscami. Przyspiesza tempo zmian w Europie pod względem gospodarczym i społecznym.

Aby sprostać wyzwaniom nowej rzeczywistości, decydenci muszą współpracować i zmienić sposób planowania rozwoju. Ale w tym wysiłku potrzebują narzędzi i metodologii danych, aby zrozumieć przepływy i połączenia między miejscami oraz przekształcić te informacje w konkretne działania polityczne.

Naszą misją w ESPON jest rozwijanie badań wspierających decydentów i łączenie wiedzy akademickiej z tworzeniem polityki. Dzięki wielu projektom – badaniom stosowanym i analizom celowym – zbudowaliśmy bazę wiedzy, która nadaje kształt nowemu sposobowi opracowywania strategii w sposób bardziej zorientowany na człowieka. Jest to podejście, w którym priorytetem są połączenia zamiast granic i rozwiązania zamiast problemów.

W miarę jak coraz więcej władz krajowych i lokalnych w Europie zmierza w kierunku takiego podejścia, stworzyliśmy również „warsztaty wymiany doświadczeń” ("Peer Learning Workshops"), aby pomóc im korzystać z wiedzy zdobytej już w naszych projektach oraz wspierać wymianę i budowę sieci. Warsztaty te dają zainteresowanym organom możliwość wyboru spośród szerokiej gamy tematów i zapraszają interesariuszy do dyskusji na temat zastosowania tych wyników w ich przypadku.

W ramach tego podejścia zaproponowaliśmy organizację warsztatów partnerskich w Szczecinie, aby wesprzeć realizację „Wspólnej Koncepcji Przyszłości dla polsko-niemieckiego obszaru powiązań – Wizja 2030” oraz zidentyfikować kluczowe tematy i działania, które mogłyby przyspieszyć jej wdrożenie.

Wykorzystaliśmy wyniki naszych projektów ACTAREA, ReSSI, TIA CBC i TEVI, aby zainspirować autorów dokumentu do refleksji nad realizacją celów wizji w perspektywie do 2030 roku czerpiąc z doświadczenia przedstawicieli Rady Miasta Coventry i kraju związkowego Vorarlberg.

Mam nadzieję, że wyniki tych warsztatów, które przedstawiły udane przykłady z praktyki zarządzania w obszarach o podobnych problemach i warunkach, będą stymulować dalszą debatę na temat bliższej współpracy i planowania w obszarze granicy polsko-niemieckiej.

Dyrektor EUWT ESPON

Leszek Jastrzębski

Ziel des Partnerschafts-Workshops in Stettin

Cel warsztatów partnerskich w Szczecinie

Das „Gemeinsame Zukunftskonzept für den deutsch-polnischen Verflechtungsraum - Vision 2030“ wurde in den Jahren 2014-2016 vom Raumordnungsausschuss der Deutsch-Polnischen Regierungskommission für regionale und grenznahe Zusammenarbeit auf der Grundlage der in Strategie- und Planungsdokumenten der europäischen, nationalen und regionalen Ebene identifizierten Entwicklungsschwerpunkte erarbeitet. Grundlage dieses Konzeptes stellten auch Aktivitäten dar, die im Rahmen früherer Initiativen der Oder-Partnerschaft, sowie solcher Projekte wie der Karte der Investitionsvorhaben im polnischen und deutschen Grenzgebiet (2009/2012), der räumlichen Integrationsstudie des polnischen Teils des deutsch-polnischen Grenzgebiets (IPPON, 2013) oder dem Entwicklungskonzept der grenzüberschreitenden Metropolregion Stettin (2015) durchgeführt wurden.

Das Konzept beantwortet in der gemeinsam verfassten Vision die Frage, welche Bedeutung in einem offenen Europa im Jahr 2030 das Grenzgebiet zwischen Deutschland und Polen haben wird, dessen Achse durch die Oder und ihren Nebenfluss – die Lausitzer Neiße festgelegt wird und ihre Grenze im Norden die Ostseeküste und im Süden die Sudeten markieren.

Für eine erfolgreiche Umsetzung der Vision 2030 ist das Verständnis der Bedürfnisse dieses Gebiets und die Durchführung geeigneter territorialer ausgerichteter und bedürfnisorientierter Maßnahmen erforderlich, wobei die Veränderungen in der Dynamik der Entwicklungsprozesse zu berücksichtigen sind. Die Herausforderung besteht weiterhin darin, die Bedürfnisse und Entwicklungsperspektiven richtig zu erkennen und angemessene Politiken zu etablieren und infolgedessen die Instrumente zur Verbesserung der funktional-räumlichen Verflechtungen zu verbessern.

Planungsmaßnahmen und Prognosen auf Grundlage von Szenarien und Prognosen können die Richtung aufzeigen, in die sich der gemeinsame Verflechtungsraum der Vision 2030 entwickeln wird. Die Mitgestaltung der Entwicklungspolitik für diesen Bereich wird helfen, die Erwartungen und Bedürfnisse mit prognostizierten Trends zu verknüpfen und zu bestimmen, wie realistisch die prognostizierten Szenarien sind.

Ziel der Umsetzungsmaßnahmen sollte es sein, einen Zustand zu erreichen, in dem die territoriale Dimension der Vision 2030 die Richtungen der von jeder teilnehmenden Region verfolgten Politiken empfehlen wird. Um dies zu erreichen, ist es jedoch notwendig, die Möglichkeiten der gemeinsamen Nutzung von Ressourcen und Potenzialen zu analysieren, die Entwicklung bereits bestehender und die Schaffung neuer Verflechtungen zu unterstützen, den Zusammenarbeitsprozess zu koordinieren, lokale Gemeinschaften in die Umsetzungsmaßnahmen einzubeziehen, Anreize für Initiativen zu formulieren, die über die Verwaltungsgrenzen hinausgehen, und die Sichtbarkeit und Wirksamkeit der unternommenen Maßnahmen zu unterstützen. Die Umsetzung dieser Maßnahmen, die von den Teilnehmern des Workshops in Szczecin formuliert wurden, wird zu einer besseren gemeinsamen Identifizierung des Verflechtungsraums der Vision 2030 in Europa beitragen und seine Attraktivität steigern.

Direktor des Regionalen Raumplanungsbüros der Woiwodschaft Westpommern in Szczecin

Wspólna Koncepcja Przyszłości dla polsko-niemieckiego obszaru powiązań – Wizja 2030 została wypracowana w latach 2014-2016 przez Komitet Gospodarki Przestrzennej Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej w oparciu o zidentyfikowane w dokumentach strategicznych i planistycznych poziomu europejskiego, krajowego i regionalnego priorytety rozwoju. U podstaw Koncepcji leżały również działania prowadzone w ramach wcześniejszych inicjatyw takich jak Partnerstwo Odry, Mapa zamierzeń inwestycyjnych pogranicza Polski i Niemiec (2009/2012), Studium integracji przestrzennej polskiej części pogranicza Polski i Niemiec (2013) czy Koncepcja rozwoju Transgranicznego Regionu Metropolitalnego Szczecina (2015).

Koncepcja w sformułowanej wspólnie Wizji odpowiada na pytanie - jakie znaczenie w otwartej Europie w roku 2030 będzie miał obszar związany z pograniczem Polski i Niemiec, którego oś wyznacza rzeka Odra i jej dopływ – Nysa Łużycka, a granice na północy – wybrzeże Bałtyku oraz na południu – Sudety.

Skuteczne wdrożenie Wizji 2030 wymaga zrozumienia potrzeb tego obszaru oraz podjęcia odpowiednich działań ukierunkowanych terytorialnie i zmierzających do ich zaspokojenia przy uwzględnieniu zmian dynamiki procesów rozwojowych. Wyzwaniem pozostaje prawidłowe określenie potrzeb i perspektyw rozwoju oraz sformułowanie odpowiedniej polityki, a w jej efekcie dopasowanie narzędzi usprawniających wzajemne powiązania funkcjonalno-przestrzenne. Planowanie w oparciu o scenariusze i prognozowanie może pokazać, w którym kierunku będzie się rozwijał wspólny obszar powiązań Wizji 2030.

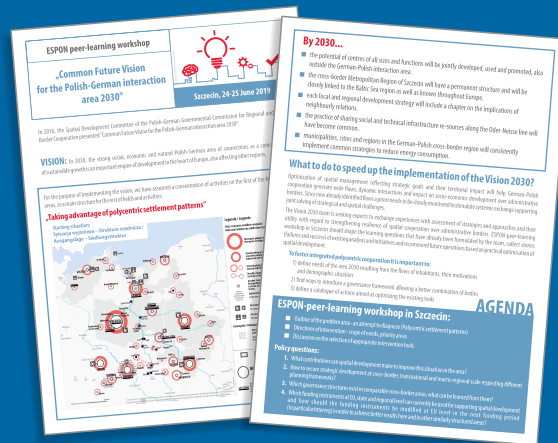
Współkreowanie polityki rozwoju tego obszaru pomoże powiązać oczekiwania i potrzeby z prognozowanymi trendami oraz określić na ile prognozowane scenariusze są realistyczne.

Celem działań wdrożeniowych powinno być osiągnięcie stanu, w którym terytorialny wymiar Wizji 2030 będzie kierunkował politykę podejmowaną przez każdy region uczestniczący. Jednak by to osiągnąć konieczne jest przeanalizowanie możliwości wspólnego wykorzystania zasobów i potencjałów, wsparcie rozwoju powiązań już funkcjonujących i kreowanie nowych, koordynacja procesu współpracy, włączenie lokalnych wspólnot w działania wdrożeniowe, sformułowanie zachęt dla inicjatyw wykraczających poza granice administracyjne oraz wsparcie widoczności i efektywności podejmowanych działań. Wdrożenie tych działań sformułowanych przez uczestników warsztatów w Szczecinie przyczyni się do lepszej wspólnej identyfikacji obszaru powiązań Wizji 2030 w Europie i podniesienia jego atrakcyjności.

p.o. Dyrektora Regionalnego Biura Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie

Anregungen aus den ESPON-Analysen für den Vision-2030-Raum

Inspiracje z analiz ESPON dla obszaru Wizji 2030

Einschätzung des räumlichen Einflusses geplanter Maßnahmen – synthetische und vielschichtige Indikatoren

Der Ausgangspunkt für eine öffentliche Maßnahme ist die Identifizierung des zu behandelnden Problems. Die Umsetzungsziele der Vision 2030 sollten die ermittelten Bedürfnisse widerspiegeln und erfüllen, konkret und für die territoriale Zusammenarbeit relevant sein. Die deutsch-polnische Zusammenarbeit in dem Vision-2030-Raum kann im Hinblick auf die Kooperationsformen und ihre Intensität als mäßig fortgeschritten bezeichnet werden. Das bedeutet, dass sie eher auf dem Austausch von guten Praktiken, gegenseitigem Lernen und der Koordinierung gemeinsamer Projekte beruht, aber viel seltener gemeinsame grenzüberschreitende öffentliche Leistungen, die Einrichtung gemeinsamer Verwaltungseinheiten und sichtbare Synergieeffekte betrifft, was für eine hohe Intensität charakteristisch ist.

Für den Versuch, die Veränderungen im deutsch-polnischen Verflechtungsraum zu beschreiben, kann man quantitative, qualitative, synthetische (Kombination verschiedener Parameter und ihrer Gewichtung) und komplexe Indikatoren (berechnungsbasierte Aggregation verschiedener Indikatorensätze, z.B. "Empfänglichkeit") verwenden. Eine interessante Auswahl von Parametern in einem der Ziele der Vision 2030 "Nachhaltiges Wachstum fördern" könnte z.B. ein synthetischer Indikator "Tourismus + Saisonabhängigkeit + Naturgebiete in gutem Zustand + Übernachtungen" sein.

Ein hilfreiches Instrument zur Beurteilung der territorialen Auswirkungen einer geplanten Maßnahme ist das ESPON Territorial Impact Assessment Web-tool. Es besteht aus drei Modulen (allgemein, grenzüberschreitend und städtisch), deckt verschiedene regionale Typologien und Standardisierungsmethoden ab und erstellt Karten mit potenziellen räumlichen Auswirkungen sowie Diagramme und Grafiken.

Martyna Derszniak-Noirjean,
Österreichisches Institut für
Raumplanung, Wien (ÖIR GmbH)/
Austriacki Instytut Planowania
Przestrzennego, Wiedeń

Ocena wpływu terytorialnego planowanej interwencji – wskaźniki syntetyczne i złożone

Punktem wyjścia do zaprojektowania interwencji publicznej jest określenie problemu, którym należy się zająć. Cele wdrożeniowe Wizji 2030 powinny odzwierciedlać i zaspokajać określone potrzeby, być konkretne i dostosowane do współpracy terytorialnej. Współpracę polsko-niemiecką w obszarze Wizji 2030 możemy określić jako średnio-zaawansowaną w kontekście form współpracy i jej intensywności. Oznacza to, że bazuje ona raczej na wymianie dobrych praktyk, wzajemnym uczeniu się i koordynacji wspólnych akcji, ale dużo rzadziej dotyczy wspólnych transgranicznych usług publicznych, powołania wspólnych podmiotów zarządzających i widocznych efektów synergii, co jest charakterystyczne dla intensywności wysokiej.

Próbując opisać zmiany zachodzące w polsko-niemieckim obszarze powiązań można wykorzystać wskaźniki ilościowe, jakościowe, syntetyczne (łącznie różne parametry i przypisane im wagi) i złożone (agregujące różne zestawy wskaźników według obliczeń np. „podatność”). Ciekawym doбором parametrów w jednym z celów Wizji 2030 jakim jest „Promowanie zrównoważonego i trwałego wzrostu” mógłby być np. wskaźnik syntetyczny „Turystyka + sezonowość + tereny naturalne w dobrym stanie + noclegi”.

Narzędziem pomagającym ocenić wpływ terytorialny planowanej interwencji jest ESPON Territorial Impact Assessment Web-tool. Posiada trzy moduły (ogólny, transgraniczny i miejski), obejmuje różne regionalne typologie i metody normalizacji oraz tworzy mapy przedstawiające potencjalne oddziaływania terytorialne, a także wykresy i grafiki.

Planung in Bereichen der weichen territorialen Zusammenarbeit

Ziel der Anwendung von weichen Instrumenten der Zusammenarbeit ist es, gute Verwaltungspraktiken und Methoden zu deren Umsetzung zu finden und langfristige Ergebnisse der Zusammenarbeit zu formulieren. Im deutsch-polnischen Verflechtungsraum sind bereits unterschiedliche Kooperationen vorhanden. Hier ist die Intensität der Zusammenarbeit nicht hoch, aber es gibt eine sichtbare Bereitschaft, sie zu stärken. Eine wichtige Frage ist, wie man diese Kooperationen weiter stärken und unterstützen kann.

Welches ist das geeignetste Spektrum der territorialen Zusammenarbeit zur Durchführung von Kooperationsprojekten? Wer kann die Ergebnisse wesentlich erleichtern und fördern? Die institutionelle Kartierung kann ein hilfreiches Instrument zur Verbesserung der weichen territorialen Zusammenarbeit sein. Die institutionellen Karten zeigen in sehr vereinfachter Form, wie die verschiedenen Bereiche der Zusammenarbeit in der Region geographisch zueinander in Beziehung stehen. Es ist ein Instrument zur Planung der Zusammenarbeit, das andere Partnerschaften und Allianzen von Institutionen im Bereich der territorialen Entwicklung umfasst. Ein weiteres interessantes Werkzeug sind so genannte Mapshots, d.h. eine kartographische Darstellung, die konzeptionell das Gebiet der Zusammenarbeit im Kontext der jeweiligen geographischen, sozioökonomischen und prognostizierten Bedingungen und der Entwicklungsdynamik zeigt. Grundlage für die dargestellten Informationen sind verfügbare quantitative Daten (nationale oder regionale Statistiken) sowie qualitative Informationen über territoriale Trends, die aus Experteninterviews, Rechtsdokumenten und Literatur stammen. Mit anderen Worten ist die kartografische Darstellung ein kommunikatives Mapping-Instrument zur Verbesserung des Dialogs zwischen den Partnern. Detaillierte Empfehlungen zur Überbrückung der Lücke zwischen territorialen Belegen und zur Umsetzung der weichen Zusammenarbeit finden Sie im Handbuch ACTAREA - Thinking & Planning in Areas of Territorial Cooperation.

Dr Stefan Obkircher,
Bundesland Vorarlberg, Abteilung
Raumplanung (Österreich) /
Departament Planowania
Przestrzennego
Kraj Związkowy Vorarlberg
(Austria)

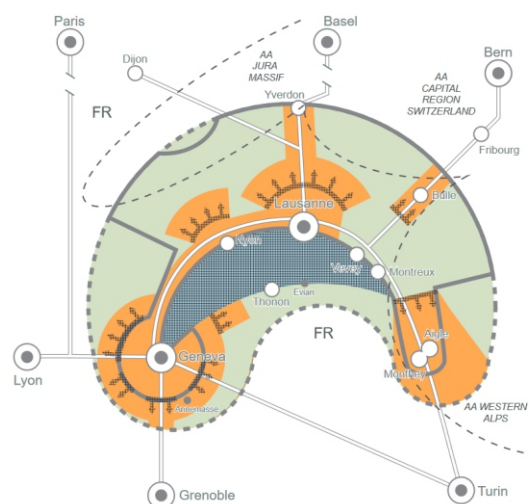
Planowanie w obszarach miękkiej współpracy terytorialnej

Celem zastosowania miękkich instrumentów współpracy jest zidentyfikowanie dobrych praktyk zarządzania, sposobów ich wdrażania oraz sformułowanie oczekiwań co do długofalowych efektów współpracy. W polsko-niemieckim obszarze powiązań istnieją różne formy współpracy, których intensywność nie jest wysoka, ale istnieje gotowość do jej wzmocnienia. Ważnym pytaniem pozostaje jak wspierać te kooperacje na późniejszym etapie.

Jaki zasięg współpracy terytorialnej będzie najbardziej odpowiedni by wdrażać projekty współpracy? Kto istotnie może ułatwić i promować jej efekty? Mapowanie instytucjonalne może być pomocnym narzędziem poprawy miękkiej współpracy terytorialnej. Mapy instytucjonalne pokazują w bardzo uproszczony sposób, jak różne obszary współpracy w regionie odnoszą się do siebie pod względem geograficznym. Jest to instrument do projektowania współpracy obejmującej inne działające partnerstwa i sojusze instytucji w obszarze rozwoju terytorialnego.

Innym ciekawym narzędziem jest tzw. mapshots czyli odwzorowanie kartograficzne przedstawiające koncepcyjnie obszar współpracy w kontekście danych uwarunkowań geograficznych, społeczno-ekonomicznych i przewidywanej dynamiki rozwoju. Przedstawione informacje oparte są na dostępnych danych ilościowych (statystyki krajowe lub regionalne), a także na informacjach jakościowych na temat trendów terytorialnych pozyskanych z wywiadów ekspertów, dokumentów prawnych i literatury. Innymi słowy, odwzorowanie kartograficzne to komunikatywne narzędzie do mapowania, usprawniające dialog partnerów.

Szczegółowe zalecenia na temat pozyskiwania dowodów terytorialnych i wdrażania miękkiej współpracy znajdują się w przewodniku ACTAREA - Thinking & Planning in Areas of Territorial Cooperation.

Kartografische Darstellung, Metropolregion Genfer See.

Quelle: ESPON ACTAREA (2017).

Odwzorowanie kartograficzne, Region Metropolitalny Jeziora Genewskiego.

Źródło: ESPON ACTAREA (2017).

Nachhaltige und inklusive territoriale Entwicklung – Bündnisse schließen

Ein wichtiger Aspekt der Umsetzung komplexer Strategien, wie z.B. der Vision 2030, ist die Schließung von Bündnissen im Rahmen der territorialen Kommunikation. In diesem Prozess ist es wichtig, die strategische Planung und die Finanzierung an zuvor aufgezeigte Bedürfnisse anzupassen. Die räumliche Umsetzung sollte über den derzeit verfügbaren Finanzierungs- und Regulierungsrahmen hinausgehen.

Die Erstellung einer Nachweisdatenbank, die sozio-ökonomische Bedürfnisse und Möglichkeiten aufzeigt und der Aufbau von Partnerschaften mit den relevanten interessierten Parteien aus der Öffentlichkeit und dem privaten Sektor sind der Schlüssel, um sicherzustellen, dass die Ressourcen auf ein starkes Netzwerk sich ergänzender strategischer Projekte ausgerichtet werden.

Die Aufrechterhaltung und Festigung dieser Partnerschaften trägt dazu bei, Impulse für zukünftige Projekte zu geben und damit Herausforderungen nachhaltig zu meistern. Weiche (partnerschaftliche Kommunikation) und harte (finanzielle und regulatorische) Maßnahmen sollten komplementär eingesetzt werden. Die Kombination dieser beiden Merkmale führt zu vier idealen Arten der Zusammenarbeit:

1. sektorale Kommunikation
2. sektorale Umsetzung
3. territoriale Kommunikation
4. territoriale Umsetzung

Mehr Beispiele für nachhaltige territoriale Entwicklung finden Sie unter ESPON ReSSI - Regional Strategies for Sustainable and Inclusive Territorial Development.

David Hope,
*Stadtrat von Coventry Vereintes
 Königreich/
 Rada Miejska Coventry,
 Zjednoczone Królestwo*

Zrównoważony i inkluzywny rozwój terytorialny – budowanie sojuszy

Istotnym aspektem wdrażania kompleksowych strategii, jakim jest Wizja 2030, jest budowanie sojuszy poprzez komunikację terytorialną. Ważne w tym procesie jest dostosowanie planowania strategicznego i finansowania do określonych wcześniej potrzeb. Realizacja terytorialna powinna wyjść poza dostępne obecnie ramy finansowe i regulacyjne.

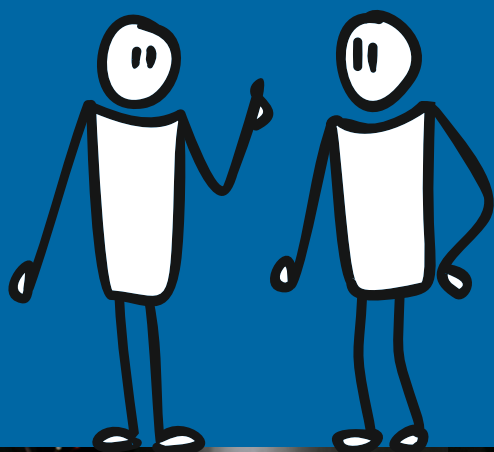
Opracowanie bazy dowodów wskazującej na potrzeby i możliwości społeczno-gospodarcze oraz nawiązanie partnerstwa z udziałem odpowiednich zainteresowanych stron z sektora publicznego i prywatnego są kluczowe dla zapewnienia ukierunkowania zasobów na silną sieć uzupełniających się projektów strategicznych. Utrzymanie i zacieśnienie tych partnerstw pomaga nadać impet kolejnym projektom, a tym samym sprostać wyzwaniom w sposób zrównoważony. Środki miękkie (komunikacja w partnerstwie) i twarde (finansowe i regulacyjne) powinny być stosowane w sposób komplementarny. Połączenie tych dwóch cech prowadzi do czterech idealnych typów współpracy:

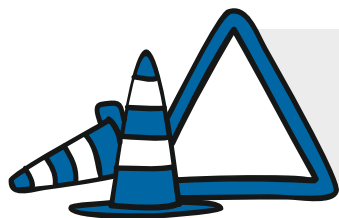
1. komunikacja sektorowa
2. wdrożenie sektorowe
3. komunikacja terytorialna
4. wdrożenie terytorialne

Więcej przykładów dotyczących zrównoważonego rozwoju terytorialnego zawiera opracowanie ESPON ReSSI - Regional Strategies for Sustainable and Inclusive Territorial Development.

**Schlussfolgerungen aus dem
ESPON-Peer-Learning-Workshop (24-25.06.2019) -
Bedürfnisse, Instrumente und Vorschläge
für Maßnahmen zur Umsetzung des Gemeinsamen
Zukunftskonzepts für den deutsch-polnischen
Verflechtungsraum
2030**

**Wnioski z warsztatów
ESPON peer-learning w Szczecinie (24-25.06.2019) -
potrzeby, narzędzia i propozycje działań
w zakresie implementacji Wspólnej Koncepcji
Przyszłości dla polsko-niemieckiego obszaru
powiązań
2030**

UMSETZUNGSHerausforderung:

Stärkeres Bewusstsein für die Vorteile der Zusammenarbeit im Rahmen einer polyzentrischen Struktur im Gebiet des Gemeinsamen Zukunftskonzeptes

Instrumentenvorschläge:

1. Weiche territoriale Zusammenarbeit
– eine allmähliche Entwicklung und Anpassung der Maßnahmen an die sich ändernden Bedingungen der Zusammenarbeit
2. Gemeinsame Schaffung neuer Kooperationsinstrumente, Einbeziehung angemessenen Kooperations- und Dialograhmen, die die Zusammenarbeit erleichtern und gemeinsame Ressourcen nutzen

Mögliche Maßnahmen:

- ☒ Allmähliche und regelmäßige Untersuchung von Verflechtungen im grenzüberschreitenden Raum
- ☒ Ständiges Monitoring von sozialen und wirtschaftlichen Beziehungen und Trends
- ☒ Gemeinsame Entwicklung von Themenkarten und anderen lesbaren Informationen mit verlässlichen Daten zu den ausgewählten Bereichen und Richtungen der Zusammenarbeit
- ☒ Zusammenarbeit mit Forschungseinrichtungen zur kontinuierlichen Diagnose des Verflechtungsraums

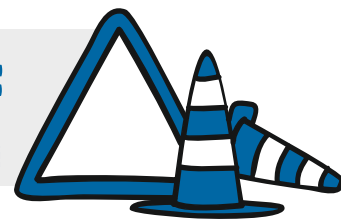
Vorteile der weichen territorialen Zusammenarbeit:

- Offenheit gegenüber verschiedenen Regierungsebenen und verschiedenen Interessengruppen, was zur multilevel Governance führt und Hindernisse in der sektoralen und institutionellen Planung abbaut;
- Flexibilität in der Wahl des "optimalen" Umfangs einer Intervention;
- Freiwilliger und partizipativer Charakter der Steuerung, der die Beteiligung erhöht und zu nachhaltigeren Planungsergebnissen führt.

Die weiche territoriale Zusammenarbeit ergänzt bestehende und institutionalisierte Formen der Zusammenarbeit, kann eine Verwaltungslücke füllen, umfasst aber keine tatsächliche Zuständigkeitsübergabe. Die weiche territoriale Zusammenarbeit ersetzt nicht die institutionelle Raumordnungsplanung. Demokratische Legitimität von Prozessen und Ergebnissen ist möglicherweise schwer zu erreichen, und die Entwicklung der Zusammenarbeit kann durch mangelnde Kontinuität und fehlende Stabilität behindert werden. Der freiwillige Charakter der Zusammenarbeit bedeutet, dass alle Partner den Mehrwert der Zusammenarbeit erkennen müssen.

WYZWANIE WDRAŻANIA:

Silniejsza świadomość korzyści wynikających ze współpracy w ramach policentrycznej struktury w obszarze Wspólnej Koncepcji Przyszłości

Propozycje narzędzi:

1. Miękka współpraca terytorialna – stopniowe rozwijanie i dostosowywanie działań do zmieniających się warunków współpracy
2. Współkreowanie nowych narzędzi współpracy, wprowadzanie adekwatnych ram współpracy i dialogu ułatwiających współdziałanie i wykorzystujących wspólne zasoby

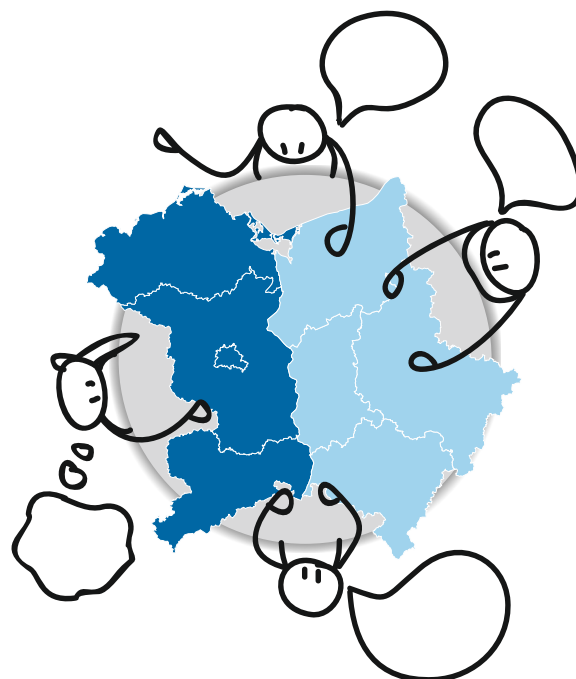
Możliwe działania:

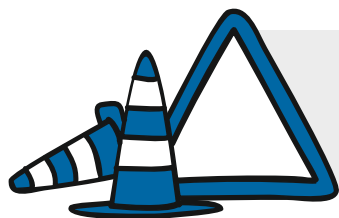
- ☒ Sukcesywne i regularne badanie powiazań w obszarze transgranicznym
- ☒ Stały monitoring przepływów i trendów społecznych i gospodarczych
- ☒ Wspólne opracowanie kart tematycznych i innych czytelnych informacji prezentujących rzetelne dane na temat wybranych powiazań i kierunków współdziałania
- ☒ Współpraca z ośrodkami naukowymi w celu stałej diagnozy obszaru powiazań

Zaletą miękkiej współpracy terytorialnej jest:

- otwartość na różne szczeble władzy i różnych interesariuszy prowadząca do zarządzania wielopoziomowego i przełamania barier planowania sektorowego i instytucjonalnego;
- elastyczność w wyborze „optymalnej” skali interwencji;
- dobrowolny i partycypacyjny charakter sprawowania rządów, co zwiększa zaangażowanie i prowadzi do bardziej zrównoważonych wyników planowania.

Miękka współpraca terytorialna uzupełnia istniejące i zinstytucjonalizowane formy współpracy, może wypełnić lukę w zarządzaniu, ale nie obejmuje faktycznego przekazania kompetencji. Miękka współpraca terytorialna nie zastępuje instytucjonalnego planowania przestrzennego. Demokratyczna legalność procesów i wyników wypracowanych w ramach miękkiej współpracy terytorialnej może być trudna do osiągnięcia, a jej rozwój może utrudniać brak ciągłości i niestabilność współpracy. Dodatkowo dobrowolny charakter współpracy powoduje, że wszyscy partnerzy muszą dostrzec wartość dodaną współpracy.

UMSETZUNGSHERAUSSFORDERUNG: Intensivere Unterstützung der grenzüberschreitenden Beziehungen als Schlüsselfrage zur Stärkung der deutsch-polnischen Verflechtungen

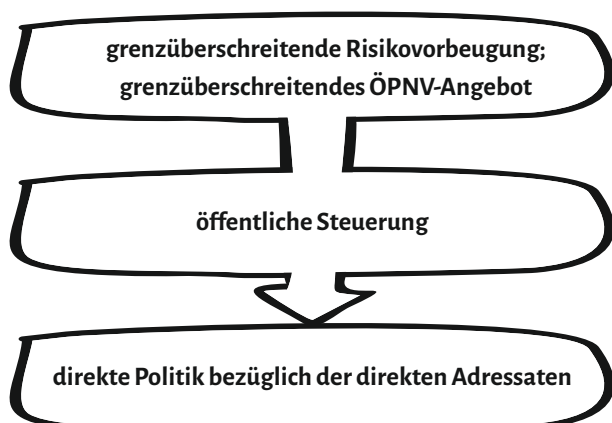
Instrumentenvorschläge:

Laufende Diagnose gemeinsamer grenzüberschreitender Probleme, um spezifische Herausforderungen besser zu verstehen – Einbeziehung bestimmter, an die Bedürfnisse angepasster Lösungen

Mögliche Maßnahmen:

- ✓ Initiierung eines Dialogs zwischen den Vertretern der Regionen und Bundesländer im Vision-2030-Gebiet in Hinsicht auf den Erfahrungsaustausch und die Darstellung der Auswirkungen von den im grenzüberschreitenden Gebiet durchgeführten Projekten
- ✓ Stärkung und Intensivierung der Verwaltungszusammenarbeit im Bereich der Raum- und Regionalentwicklung (z.B. in der niederschlesisch-sächsischen Grenzregion, insbesondere im Hinblick auf die Bewältigung des negativen demographischen Wandels oder im Rahmen des Modells des grenzüberschreitenden Monitorings – innovative Maßnahmen der Datenerfassung in der Metropolregion Stettin, u.a.)
- ✓ Einbeziehung und Entsendung von Vertretern der Regionen und Bundesländer als Konsultanten (Vermittler) bei grenzüberschreitenden Projekten und Maßnahmen (Einrichtung eines Vermittlernetzwerks)
- ✓ Zusätzliche ministerielle Unterstützung für Projekte, die ausgewählte Elemente der Vision 2030 umsetzen (Schirmherrschaft, Förderung usw.)

Die grenzüberschreitende Zusammenarbeit im deutsch-polnischen Verflechtungsraum ist für die Umsetzung der Vision 2030 wichtig. Das Dokument zeigt eine Reihe von Maßnahmen zur Intensivierung des grenzüberschreitenden Austauschs auf allen Ebenen – von den Kontakten der Zivilgesellschaft bis zur Verwaltungszusammenarbeit auf. Für die laufende Diagnose ist es wichtig, dass die gewählten Indikatoren eine Ursache-Wirkungs-Kette bilden – vom erkannten Bedarf (z.B. grenzüberschreitende Risikovorbeugung oder grenzüberschreitendes ÖPNV-Angebot) über die öffentliche Steuerung bis hin zu den direkten Folgen der Politik für die direkten Adressaten.

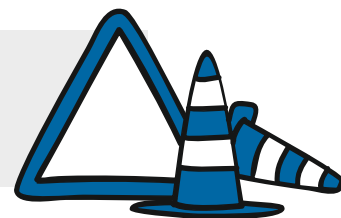

Entwicklungsspirale der Zusammenarbeit (ESPON ACTAREA 2017)

WYZWANIE WDRAŻANIA:

Intensywniejsze wsparcie relacji transgranicznych jako kluczowych dla wzmocnienia powiazań polsko-niemieckich

Propozycje narzędzi:

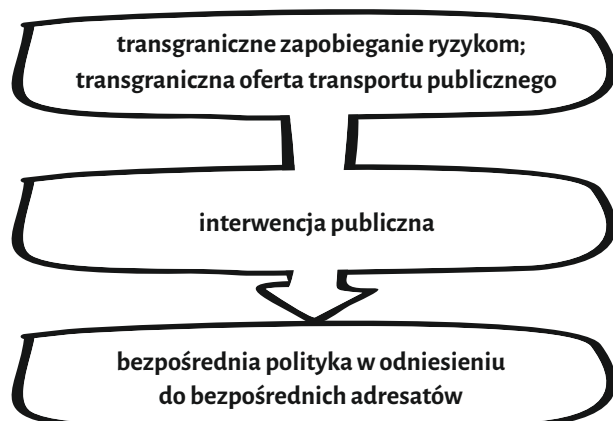
Prowadzenie bieżącego diagnozowania wspólnych problemów transgranicznych w celu lepszego zrozumienia specyficznych wyzwań – podejmowanie konkretnych rozwiązań dopasowanych do potrzeb

Możliwe działania:

- ☑ Inicjowanie dialogu przedstawicieli regionów z obszaru Wizji 2030 w zakresie wymiany doświadczeń i prezentacji efektów projektów realizowanych w paśmie transgranicznym

- ☑ Umocnienie i intensyfikacja współpracy administracji w zakresie rozwoju przestrzennego i regionalnego (np. na dolnośląsko-saksońskim pograniczu, w szczególności w odniesieniu do zwalczania negatywnych zmian demograficznych czy „Model transgranicznego monitoringu – innowacyjne sposoby pozyskiwania danych w Regionie Metropolitalnym Szczecina” i inne)
- ☑ Zaangażowanie i oddelegowanie przedstawicieli regionów i krajów związkowych jako konsultantów (łączników) w projektach i działaniach transgranicznych (stworzenie sieci łączników)
- ☑ Dodatkowe wsparcie ministerialne dla projektów realizujących wybrane elementy Wizji 2030 (patronat, promocja itd.)

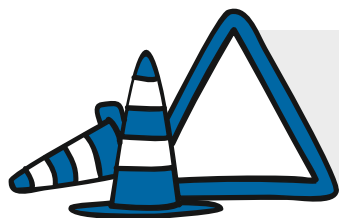
Współpraca transgraniczna w obszarze polsko-niemieckich powiazań ma istotne znaczenie dla realizacji zamierzeń Wizji 2030. Dokument identyfikuje szereg działań zmierzających do intensyfikacji wymiany transgranicznej na wszystkich płaszczyznach – od kontaktów społeczeństwa obywatelskiego po współpracę administracji. Dla potrzeb bieżącego diagnozowania istotne jest, by dobrane wskaźniki stanowiły łańcuch przyczynowo-skutkowy – od zidentyfikowanej potrzeby (np. transgraniczne zapobieganie ryzykom czy transgraniczna oferta transportu publicznego) poprzez interwencję publiczną, do bezpośredniego wpływu polityki w odniesieniu do konkretnych adresatów.

Spirala rozwoju współpracy

Źródło: ESPON ACTAREA 2017

UMSETZUNGHERAUSFORDERUNG:

Tieferes gegenseitiges Verständnis von Kulturen und Handlungsbedingungen

Instrumentenvorschläge:

Aufbau von Vertrauen zwischen Partnern und Institutionen – Unterstützung der informellen, flexiblen Kooperationsstrukturen und des Informationsaustausches

Mögliche Maßnahmen:

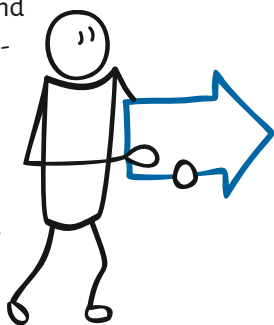
- ☒ Unterstützung und Bekanntmachung von Flaggschiffprojekten und anderen Projekten, die insbesondere zum Aufbau von Vertrauen und Verständnis zwischen den Partnern beitragen
- ☒ Durchführung von Workshops zu interkultureller Kommunikation über raumordnerische Angelegenheiten und territorialem Markenaufbau
- ☒ Bündnisse einer guten territorialen Zusammenarbeit schließen

Eines der Hindernisse bei der Umsetzung der Vision 2030 ist die Schwierigkeit, die polnische und deutsche Kultur und die Handlungsbedingungen gegenseitig zu verstehen. Um Vertrauen zwischen Partnern und Institutionen aufzubauen, lohnt es sich, zwischen den Gruppen zu unterscheiden, an die die Maßnahmen gerichtet werden.

Im deutsch-polnischen Verflechtungsraum haben wir es mit drei Gruppen von Interessenvertretern und Akteuren zu tun, an die unterschiedliche Botschaften zu richten sind:

Förderer der territorialen Zusammenarbeit -

Personen, die die treibende Kraft für die Zusammenarbeit sind, die die Handlungsagenda vorlegen und über die Umsetzung bedeutender Lösungen wachen; meistens sind das Einzelpersonen, die auf Organisationen und Kooperationsnetzwerke Einfluss nehmen können und die als erste bestehenden Änderungsbedarf und -möglichkeiten erkennen.

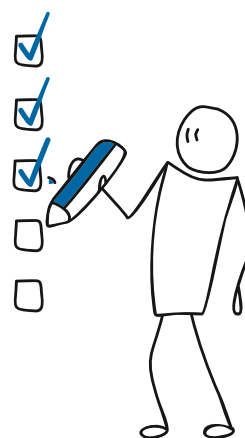
Personen, die die Zusammenarbeit erleichtern -

engagierte Einzelpersonen und Organisationen, von denen der Kooperationsprozess durch regelmäßiges und laufendes Kooperationsmanagement moderiert und organisiert wird. Sie legen einen Zeitplan für die Zusammenarbeit vor, bringen neue Themen zur Sprache, bereiten den Beginn konkreter Aktivitäten im Rahmen der Zusammenarbeit vor.

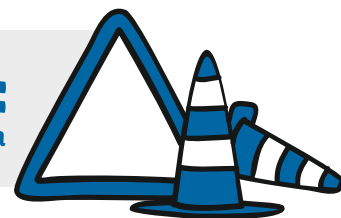

Kooperationspartner -

aus dem öffentlichen oder privaten Sektor oder Vertreter der Zivilgesellschaft, die sich an der Zusammenarbeit beteiligen.

WYZWANIE WDRAŻANIA: Głębsze wzajemne zrozumienie kultur oraz warunków działania

Propozycje narzędzi:

Budowa zaufania pomiędzy partnerami i instytucjami – wspieranie nieformalnych elastycznych struktur współpracy i wymiany informacji

Możliwe działania:

- ☒ Wsparcie i nagłaśnianie projektów flagowych i innych szczególnie przyczyniających się do budowy zaufania i zrozumienia pomiędzy partnerami
- ☒ Organizacja i incjowanie warsztatów dotyczących komunikacji międzykulturowej w obszarze działań planistycznych i brandingów terytorialnego
- ☒ Budowanie sojuszy i dobrej współpracy terytorialnej

Jedną z barier wdrożeniowych Wizji 2030 jest trudność we wzajemnym zrozumieniu polskiej i niemieckiej kultury i warunków działania. W celu budowy zaufania pomiędzy partnerami i instytucjami warto rozróżnić grupy, do których kierujemy działania.

W obszarze powiązań polsko-niemieckich mamy do czynienia z trzema grupami interesariuszy i osób zaangażowanych, do których powinno się kierować różnorodny przekaz:

Promotorzy współpracy terytorialnej -

osoby stanowiące motor współpracy, ustalające agendę działań pilnując wdrożenia istotnych rozwiązań, najczęściej są to osoby indywidualne mogące wpływać na organizacje i sieci współpracy, które jako pierwsze widzą potrzeby i możliwości zmian

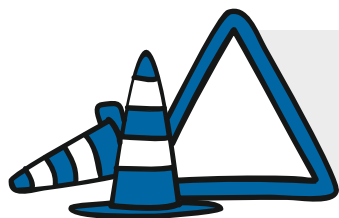
Osoby ułatwiające współpracę -

indywidualne zaangażowane osoby i organizacje wspierające i moderujące proces współpracy poprzez regularne i bieżące zarządzanie współpracą. Ustalają harmonogram współpracy, poruszają nowe tematy, przygotowują rozpoczęcie konkretnych działań w zakresie współpracy

Partnerzy kooperacyjni -

osoby prywatne, z sektora publicznego, prywatnego lub przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego zaangażowani we współpracę.

Räumlicher und institutioneller Kontext Kontekst terytorialny i instytucjonalny	Wissenstransfer Transfer wiedzy
eng verbunden blisko związany	Wissen vermitteln zaszczepienie wiedzy
mittelmäßig verbunden średnio związany	gegenseitiges Lernen wzajemne uczenie się
unterschiedliche Kontexte różne konteksty	Inspiration inspiracja

UMSETZUNGHERAUSFORDERUNG:

Bessere Sichtbarkeit der Auswirkungen der Zusammenarbeit

Instrumentenvorschläge:

1. Bewusstseinssteigerung für das Bestehen eines gemeinsamen Verflechtungsraums – eine stärkere Einbeziehung von Partnern, die die Umsetzung der Vision 2030 unterstützen (Verbündete)
2. Notwendigkeit einer schrittweisen Zusammenarbeit – beginnend mit schnellen und sichtbaren Effekten bis hin zu gemeinsamen Investitionen im Gebiet der Vision 2030
3. Gewährleistung eines regelmäßigen Informationsaustausches zu den Maßnahmen und Initiativen im deutsch-polnischen Verflechtungsraum

Mögliche Maßnahmen:

- ☒ Umsetzung von Flaggschiffprojekten zur Sicherstellung von Effekten– Gewährleistung der anschließenden Unterstützung von Projekten nach deren Umsetzung (z.B. Mentoringprogramm, Fachunterstützung)
- ☒ Entwicklung eines Organigramms/ der Struktur von Ansprechpartnern im Gebiet der Vision 2030

Es gibt drei Arten der weichen territorialen Zusammenarbeit:

STRATEGISCHE ZUSAMMENARBEIT

Diese Art der Zusammenarbeit konzentriert sich auf die Definition der konkreten Ziele einer Zusammenarbeit, ohne dass das Ergebnis des Kooperationsprozesses vordefiniert wird. Zu den typischen Maßnahmen gehören Koordination, Treffen und die Entwicklung einer gemeinsamen Strategie oder Vision.

ZUSAMMENARBEIT BEI DER UMSETZUNG

Diese Art der Zusammenarbeit konzentriert sich auf die Erleichterung der Umsetzung der territorialen Entwicklung, z. B. durch die Umsetzung gemeinsamer Raumordnungs- oder Aktionspläne.

INSTRUMENTELLE ZUSAMMENARBEIT

Sie betrifft ein eng gefasstes Thema und bezieht sich in der Regel auf einen bestimmten Sektor oder ein bestimmtes territoriales Ziel, das durch die Durchführung gemeinsamer Maßnahmen erreicht werden soll.

Um eine gute Sichtbarkeit der Ergebnisse der Zusammenarbeit zu gewährleisten, sollten alle drei Elemente der Zusammenarbeit im Rahmen von Projektketten zusammengeführt werden, die mittel- oder langfristig Veränderungen herbeiführen sollen.

Aktivitäten von deutsch-polnischen Projekten der Jahre 2014 - 2019, die der Umsetzung des Gemeinsamen Zukunftskonzepts dienen, nach Handlungsfeldern unterteilt (Stand 10.12.2019)

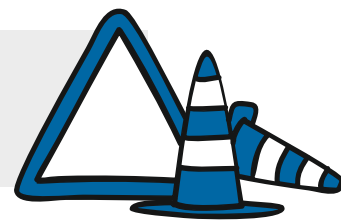
Ausarbeitung: Institut für Territoriale Entwicklung in Wrocław.

„Działania polsko-niemieckich projektów w latach 2014-2019, które przyczyniły się do wdrożenia Wspólnej Koncepcji Przyszłości, wg. obszarów działania (stan na 10.12.2019).

Opracowanie: Instytut Rozwoju Terytorialnego we Wrocławiu.

WYZWANIE WDRAŻANIA:

Lepsza widoczność efektów współpracy

Propozycje narzędzi:

1. Budowanie świadomości istnienia wspólnego obszaru powiazań – szersze włączenie partnerów wspierających realizację Wizji 2030 (sojuszników)
2. Konieczność etapowania współpracy – od szybkich i widocznych efektów do wspólnych inwestycji w obszarze Wizji 2030
3. Zapewnienie regularnego przepływu informacji o działaniach i inicjatywach dotyczących obszaru powiazań polsko-niemieckich

Możliwe działania:

- ☒ Realizacja projektów flagowych zapewniających widoczność efektów – zadbanie o późniejsze wsparcie dla projektów flagowych po ich realizacji (np. program mentoringu, wsparcie eksperckie dla ich realizacji)
- ☒ Opracowanie organigramu/struktury osób kontaktowych w obszarze Wizji 2030

Istnieją trzy rodzaje miękkiej współpracy terytorialnej:

WSPÓŁPRACA STRATEGICZNA

koncentruje się na definicji konkretnych celów współpracy nie definiując z góry wyniku procesu współpracy. Typowe działania to koordynacja, spotkania i opracowanie wspólnej strategii lub wizja.

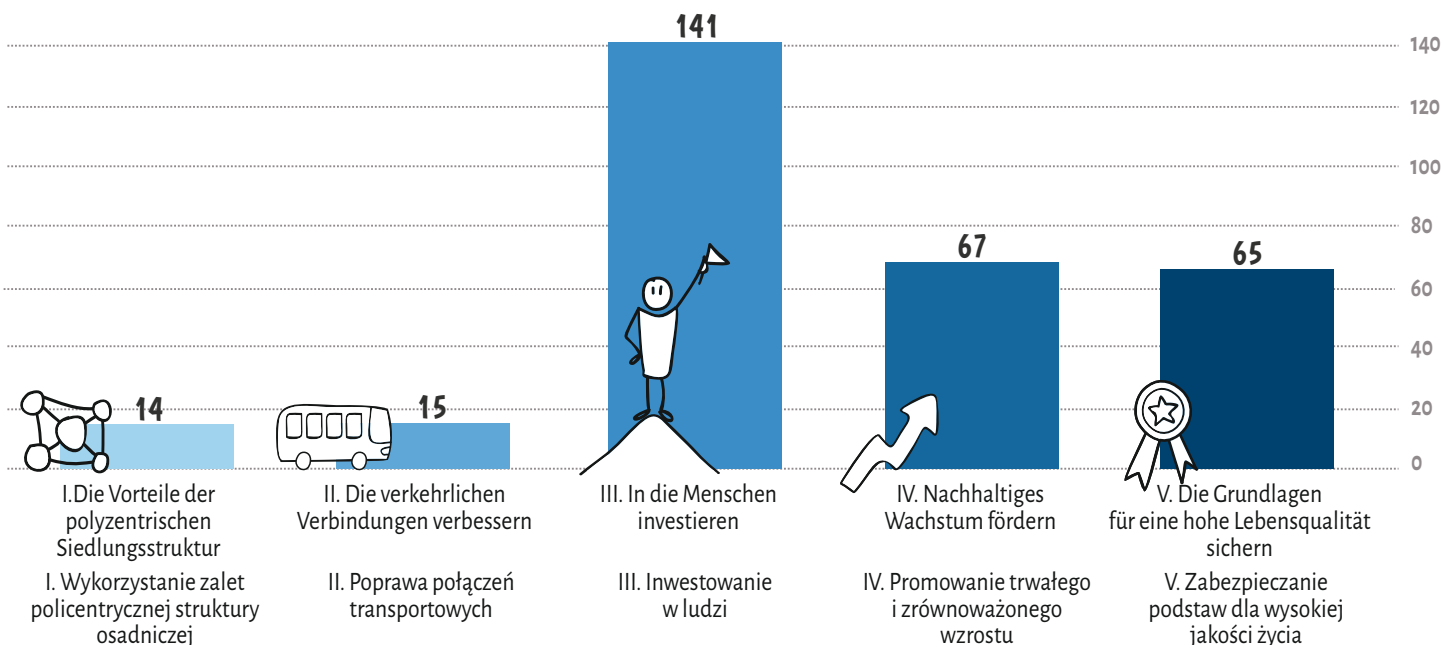
WSPÓŁPRACA PRZY WDRAŻANIU

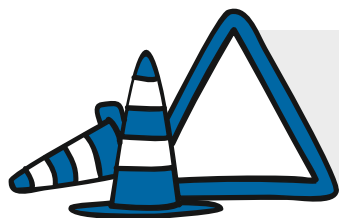
koncentruje się na ułatwianiu realizacji rozwoju terytorialnego, np. poprzez realizację wspólnych planów zagospodarowania przestrzennego lub planów działania.

WSPÓŁPRACA INSTRUMENTALNA

dotyczy wąskiej tematyki i odnosi się zazwyczaj do konkretnego sektora lub celu terytorialnego, który ma zostać osiągnięty poprzez wdrożenie wspólnych działań.

W celu zapewnieniu dobrej widoczności efektów współpracy powinno się łączyć wszystkie trzy elementy współpracy w łańcuchy projektów ukierunkowane na wywołanie zmian w średnim lub długim okresie.

UMSETZUNGSHerausforderung:

Engagierte nationale und europäische Lobbyarbeit und politische Unterstützung

Instrumentenvorschläge:

1. Ständige und aktive Mitteilung der Handlungen an die Entscheidungsträger
2. Vertikale (regionale/lokale) Zusammenarbeit zur aktiven Einbeziehung von Trägern
3. Nutzung von Kontakten auf europäischer Ebene zur Unterstützung der Vision 2030

Mögliche Maßnahmen:

- ☒ Bekanntmachung der Leitlinien der Vision 2030 in der Öffentlichkeit
- ☒ Erweiterung von Informationen um Daten aus der Nachbarregion bei der Entwicklung eigener Studien
- ☒ Gemeinsames Memorandum zur Einbeziehung der Ziele der Vision 2030 in die Territorialpolitik nach 2020 (insbesondere das INTERREG-Programm an der deutsch-polnischen Grenze; Verknüpfung der Ziele der Vision 2030 mit der EU-Strategie für den Ostseeraum (EUSBSR))

Ein gemeinsames Bewusstsein für die Bedingungen der territorialen Entwicklung kann den an der Umsetzung der Vision 2030 beteiligten Trägern helfen, Entwicklungspotenziale, Kooperationsziele, Aktivitäten und Ressourcen zu identifizieren. Als ein nützliches Instrument kann sich die **Erstellung von institutionellen Karten und Netzdiagrammen für den deutsch-polnischen Verflechtungsraum** erweisen.

Netzdiagramme

Die dem Verflechtungsraum zugeordneten Werte können in ein Netzdiagramm übersetzt werden, das die mehrdimensionale weiche territoriale Zusammenarbeit grafisch darstellt. Die Visualisierung kann politische (Strategien), institutionelle (Formalisierungsgrad der Zusammenarbeit), instrumentale (Ressourcen), räumliche (geographische Reichweite), zeitliche (Zeitraumen und Geschichte der Zusammenarbeit), partizipatorische (Ebenen und Akteure) und Interventionsdimensionen (Art und Umfang der Aktivitäten) umfassen.

Erstellung von institutionellen Karten der Vision 2030 für den deutsch-polnischen Verflechtungsraum

Die Karten fassen die geographischen Überschneidungen der Verwaltungseinheiten und die für ihre Ausrichtung relevanten Bereiche der Zusammenarbeit zusammen. Sie tragen zum Verständnis des institutionellen Kontexts bei, indem sie in sehr vereinfachter Form die territorialen Verflechtungen, die Kooperationsressourcen und die Verwaltungsmodalitäten aufzeigen.

Ein Beispiel für eine institutionelle Karte aus dem Bodenseegebiet.

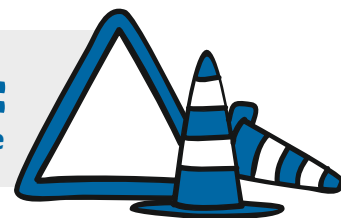
(ESPON ACTAREA 2017)

Przykład mapy instytucjonalnej z obszaru Jeziora Bodeńskiego.

Źródło: ESPON ACTAREA (2017).

WYZWANIE WDRAŻANIA:

Zaangażowany krajowy i europejski lobbying oraz wsparcie polityczne

Propozycje narzędzi:

1. Stała i aktywna komunikacja działań decydom
2. Współpraca wertykalna (regionalno-lokalna) w celu aktywnego zaangażowania podmiotów
3. Wykorzystanie kontaktów na poziomie europejskim do promocji postulatów Wizji 2030

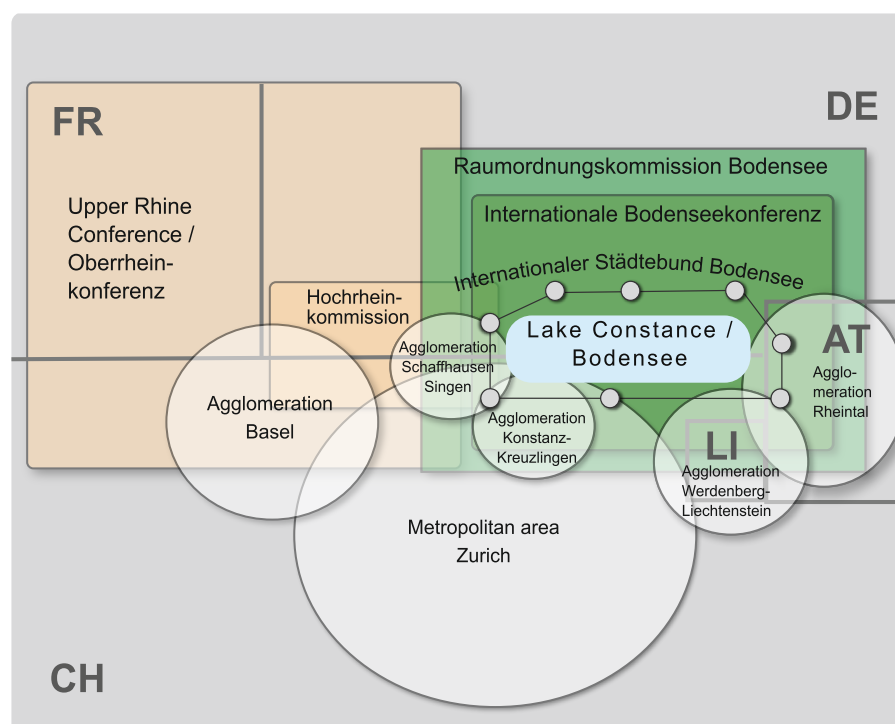
Możliwe działania:

- ☒ Promocja celów Wizji 2030 w komunikacji publicznej
- ☒ Rozszerzenie informacji o dane z regionu sąsiadującego przy okazji opracowania własnych opracowań
- ☒ Wspólne memorandum dotyczące ujęcia celów Wizji 2030 w polityce terytorialnej po 2020 (w szczególności program INTERREG na granicy polsko-niemieckiej; powiązanie celów Wizji 2030 ze Strategią UE dla RMB)

Wspólna świadomość uwarunkowań rozwoju terytorialnego może pomóc podmiotom zaangażowanym w wdrożenie zapisów Wizji 2030 określić potencjał rozwojowy, cele współpracy, jej działania i zasoby. Pomocnym narzędziem może być **sporządzenie map instytucjonalnych i wykresów radarowych dla polsko-niemieckiego obszaru powiązań**.

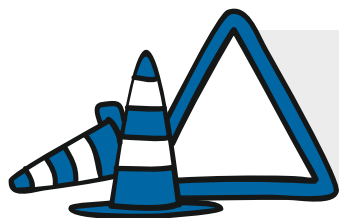
Wykresy radarowe

Wartości przypisane do obszaru powiązań mogą być przeniesione na wykres radarowy prezentujący graficznie wielowymiarową miękką współpracę terytorialną. Wizualizacja może obejmować wymiar polityczny (strategia), instytucjonalny (stopień formalizacji współpracy), instrumentalny (zasoby), terytorialny (zasięg geograficzny), czasowy (ramy czasowe i historia współpracy), partycypacyjny (poziomy i aktorzy) i wymiar interwencji (rodzaje i zakres działań).

Sporządzenie map instytucjonalnych Wizji 2030 dla polsko-niemieckiego obszaru powiązań

Mapy syntetyzują geograficzne nakładanie się jednostek administracji i obszary współpracy mające znaczenie dla jej ukierunkowania. Pomagają zrozumieć kontekst instytucjonalny pokazując w bardzo uproszczony sposób powiązania terytorialne, zasoby współpracy i sposoby zarządzania.

UMSETZUNGHERAUSFORDERUNG:

Weiterer Ausbau des Netzwerks der nachbarschaftlichen Kontakte

Instrumentenvorschläge:

1. Erleichterung des Informationsflusses zwischen den Verwaltungen und anderen Akteuren –
Entwicklung von flexiblen
Zusammenarbeitsstrukturen
2. Einbeziehung neuer Akteure und Verbündeter, die von der Zusammenarbeit profitieren könnten
3. Kontaktaufbau durch die Organisation gemeinsamer sektorenübergreifender Veranstaltungen und Entwicklung von Projekten
4. Eine allmähliche Umsetzung der Leitlinien der Vision 2030 in überregionale, regionale, lokale und nationale Dokumente (Planung und Strategieunterlagen)

Mögliche Maßnahmen:

- ☒ Entwicklung einer Datenbank und einer Liste von Kontaktpersonen im Gebiet der Vision 2030, Einrichtung einer Arbeitsgruppe für die Umsetzung der Vision 2030 unter einem wechselnden Vorsitz
- ☒ Analyse der Stakeholder, Kosten-Nutzen-Analyse der Entwicklung eines Kooperationsnetzwerks zur Umsetzung der Vision 2030
- ☒ Sicherung finanzieller Mittel für die Zusammenarbeit der Stakeholder

Die territoriale Zusammenarbeit im deutsch-polnischen Verflechtungsraum sollte den Aufbau eines Dialogs unter Beteiligung verschiedener Akteure, Ebenen und Sektoren betreffen. Neue Formen der Zusammenarbeit und des Dialogs zwischen den Partnern können die folgenden sein:

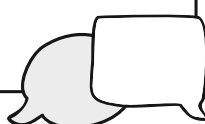
Gemeinsame subregionale und regionale Strategien

,in die die Forderungen der Vision 2030 aufgenommen werden, die sich auf die „regionale“ Dimension konzentrieren und gleichzeitig den Subregionen und Gemeinden die Perspektive bieten, ihre Kräfte zu bündeln um sie an nationale Programme weiter anzupassen.

Fokus auf Kommunikationsmittel

zur Erleichterung „der Umwandlung von Wissens in die Taten“ ist es notwendig, den Kontext und die Relevanz des vorhandenen Wissens, das zur Entwicklung der oben genannten Handlungsperspektiven beitragen könnte, darzulegen.

Raumordnungsmuster und -perspektiven

– Begriffsbilder der Raumordnungsmuster und -perspektiven können die Kommunikation zwischen den wichtigsten Interessengruppen und der Gesellschaft unterstützen.

FORM DER ZUSAMMENARBEIT:

Mangelnde Zusammenarbeit
Austausch von Informationen

Austausch von bewährten Praktiken
Voneinander lernen

Gemeinsame Märkte – vielfältiges Angebot
Synergien in der aktuellen Phase der Zusammenarbeitsorganisation
Erreichen der kritischen Masse – Fähigkeit zur gemeinsamen Organisation von Maßnahmen

INTENSITÄT:

NIEDRIG

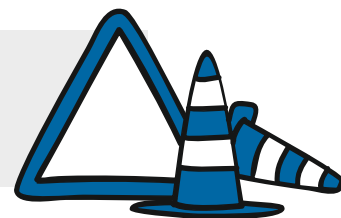
MITTELMÄSSIG

HOCH

WYZWANIE WDRAŻANIA:

Dalszy rozwój sieci kontaktów sąsiedzkich

Propozycje narzędzi:

1. Ułatwienie przepływu informacji między administracją a innymi podmiotami – rozwój elastycznych struktur współpracy terytorialnej
2. Włączenie nowych aktorów i sojuszników mogących skorzystać ze współpracy
3. Rozwój kontaktów poprzez organizację wspólnych międzysektorowych wydarzeń i rozwój projektów
4. Sukcesywna transpozycja podstaw Wizji 2030 do dokumentów ponadregionalnych, regionalnych i lokalnych oraz landowych (planistycznych i strategicznych)

Możliwe działania:

- ☒ Opracowanie bazy danych i listy osób kontaktowych w obszarze Wizji 2030, powołanie grupy roboczej ds. implementacji Wizji 2030 z rotacyjnym przewodnictwem
- ☒ Analiza interesariuszy, kosztów i korzyści rozwinięcia sieci współpracy dotyczącej wdrożenia Wizji 2030
- ☒ Zapewnienie środków finansowych na współpracę interesariuszy

Współpraca terytorialna w obszarze powiązań polsko-niemieckich powinna dotyczyć budowania dialogu z udziałem różnych podmiotów, poziomów i sektorów. Nowe formy współpracy i dialogu między partnerami mogą obejmować:

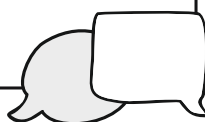
Wspólne strategie subregionalne i regionalne

– odnoszące się do postulatów Wizji 2030, skoncentrowane na wymiarze „regionalnym”, ale jednocześnie oferujące subregionom i gminom perspektywę połączenia sił i dalszego dostosowania do programów krajowych.

Koncentracja na środkach komunikacyjnych

– aby ułatwić „przekształcenie wiedzy w działanie”, należy przedstawić kontekst i znaczenia istniejącej wiedzy, które mogłoby pomóc w opracowaniu wyżej wymienionych perspektyw działania.

Wzorce i perspektywa zagospodarowania przestrzennego

– obrazy pojęciowe zasad i perspektyw zagospodarowania przestrzennego mogą wspierać komunikację między głównymi zainteresowanymi stronami, a także społeczeństwem.

FORMA WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ:

INTENSYWNOŚĆ:

Brak współpracy

NISKA

Dzielenie się informacjami

Wymiana dobrych praktyk

Uczenie się od siebie nawzajem

ŚREDNIA

Wspólne rynki – urozmaicenie oferty

Efekt synergii na obecnym etapie organizacji współpracy

Osiągnięcie masy krytycznej – zdolność do wspólnej organizacji działań

WYSOKA

Der Inhalt der Broschüre basiert auf folgenden Quellen:

Seite 5. Kartographische Darstellung, ESPON ACTAREA, S. 16.

Seite 6. Weiche territoriale Zusammenarbeit, ESPON ACTAREA, S. 2.

Seite 7. Entwicklungsspirale der Zusammenarbeit, ESPON ACTAREA, S. 4.

Seite 8. Interessengruppen, ESPON ACTAREA, S. 1-2.

Seite 8. Der territoriale und institutionelle Kontext. ESPON ReSSI, S. 40.

Seite 9. Arten der weichen territorialen Zusammenarbeit, ESPON ACTAREA, S. 11

Seite 10. Institutionelle Karten und Radarkarten, ESPON ACTAREA, S. 12-20.

Seite 11. Neue Formen der Zusammenarbeit und des Dialogs, ESPON ReSSI, S. 55-56.

Seite 11. Form und Intensität der Zusammenarbeit. ESPON TEVI.

Treść zamieszczoną w broszurze oparto na źródłach:

Str. 5. Odwzorowanie kartograficzne, ESPON ACTAREA, str. 16.

Str. 6. Miękka współpraca terytorialna, ESPON ACTAREA, str. 2.

Str. 7. Spirala rozwoju współpracy, ESPON ACTAREA, str. 4.

Str. 8. Grupy interesariuszy, ESPON ACTAREA, str. 1-2.

Str. 8. Kontekst terytorialny i instytucjonalny. ESPON ReSSI, str. 40.

Str. 9. Rodzaje miękkiej współpracy terytorialnej, ESPON ACTAREA, str. 11.

Str. 10. Mapy instytucjonalne i wykresy radarowe, ESPON ACTAREA, str. 12-20.

Str. 11. Nowe formy współpracy i dialogu. ESPON ReSSI, str. 55-56.

Str. 11. Forma współpracy i intensywność. ESPON TEVI.

Die Broschüre ist eine Zusammenfassung des Workshops des Europäischen Forschungsnetzwerks für Raumentwicklung und territorialen Zusammenhalt ESPON, der vom 24. bis 25. Juni 2019 in Stettin stattfand. Der Workshop wurde vom Regionalen Raumordnungsbüro der Woiwodschaft Westpommern mitorganisiert, und die Teilnehmer waren Mitglieder des Raumordnungsausschusses der Polnisch-Deutschen Regierungskommission für regionale und grenznahe Zusammenarbeit sowie ESPON-Experten. Ziel des Workshops war es, gemeinsam die Richtungen der weiteren Aktivitäten zur Umsetzung der Ansätze des "Gemeinsamen Zukunftskonzepts für den deutsch-polnischen Verflechtungsraum – Vision 2030" zu erarbeiten. Das Konzept ist ein Dokument, das im Dezember 2016 vom Raumordnungsausschuss angenommen wurde und u.a. auf den Raumordnungskonzepten in Polen und Deutschland basiert und sie aus regionaler und grenzüberschreitender Perspektive interpretiert. Mit der Erstellung dieses Konzeptes haben die für die Raumordnung zuständigen Institutionen in den Bundesländern, Ländern und auf Regierungsebene beider Länder die besonderen Herausforderungen in diesem Bereich beschrieben und sich auf eine gemeinsame Ausrichtung der Raumentwicklung mit Blick auf 2030 geeinigt.

Weitere Information zum Gemeinsamen Zukunftskonzept 2030 und seiner Umsetzung finden Sie unter: <https://www.kooperation-ohne-grenzen.de/de/>.

Der Inhalt der Broschüre kann nicht als offizielle Position der deutschen oder polnischen Seite interpretiert werden. Diese Broschüre ist die deutschsprachige Version des englischsprachigen Originals.

Broszura stanowi podsumowanie warsztatów Europejskiej Sieci Obserwacyjnej Rozwoju Terytorialnego i Spójności ESPON, które miały miejsce w dniach 24-25 czerwca 2019 r. w Szczecinie. Współorganizatorem warsztatów było Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego a jego uczestnikami byli członkowie Komitetu Gospodarki Przestrzennej Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej oraz eksperci ESPON. Celem warsztatów było wspólne wypracowanie kierunków dalszych działań wdrażających założenia „Wspólnej koncepcji przyszłości dla polsko-niemieckiego obszaru powiązań – Wizja 2030”. Koncepcja jest dokumentem przyjętym w grudniu 2016 roku przez Komitet ds. Gospodarki Przestrzennej i bazuje na koncepcjach zagospodarowania przestrzennego w Polsce i Niemczech interpretując je z perspektywy regionalnej i transgranicznej. Tworząc tę Koncepcję instytucje odpowiedzialne za gospodarkę przestrzenną w województwach, krajach związkowych oraz na szczeblu rządowym obu krajów opisały szczególne wyzwania w tym obszarze i uzgodniły wspólny kierunek rozwoju przestrzennego w perspektywie do 2030 roku.

Więcej informacji na temat Wspólnej Koncepcji Przyszłości 2030 dla polsko-niemieckiego obszaru powiązań i jej wdrażaniu można znaleźć na: <https://www.kooperation-ohne-grenzen.de/pl/>.

Treść broszury nie może być identyfikowana z oficjalnym stanowiskiem strony polskiej i niemieckiej. Broszura stanowi tłumaczenie z angielskiego oryginału.

